

Bemærkninger om antallet af Bramgæs (*Branta leucopsis* (Bechst.))

Af

J. G. JENNOV

(With a Summary in English: Some remarks on the number of Barnacle Goose
(*Branta leucopsis* (Bechst.))

„Jagt og Fiskeri“ bringer i sit novemberhæfte 1961 (USPENSKI 1961) en artikel om Bramgæs. Artiklen, der er en oversættelse af den kendte russiske ornitolog S. USPENSKI's artikel i det russiske jagtblad „OCHOTA“, beskæftiger sig blandet andet med antallet af de her på jorden eksisterende Bramgæs. Det siges: „Klodens samlede bestand af Bramgæs er ikke talstærkt. Inden for Sovjetområdet ruger nogle få hundrede par og i de andre områder bor de næppe tættere.“

Om Bramgæssenes rugeområders udstrækning siger Uspenski: „Det område, hvor Bramgæssene yngler, strækker sig fra Grønlands østkyst over Spitzbergen til Novaja Zemlja (kun den sydlige ø). På nogle småøer ved Norges nordkyst kan man også træffe den rugende og i de seneste år er de fundet så langt øst som i det russiske fuglereservat på den lille ø Vajgatsje.“

Uspenski siger videre: „Om vinteren trækker Bramgæssene langs Vesteuropas og det østlige Nordamerikas havkyster.“

Uspenskis udtalelse om, at Bramgæs kun skulle være til stede i Sovjetområdet i et antal af nogle få hundrede par, og at de ikke skulle bo tættere i de andre områder, er ikke særlig præcis, idet det ikke er klart, hvor stor en bramgæsebestand Uspenski vil tillægge Svalbard og de nordøstgrønlandske områder. Man må dog efter hele sammenhængen gå ud fra, at Uspenski mener, at også disse områders bramgæsebestande er yderst ringe.

Men, under alle omstændigheder må Uspenskis opgivelser af de forskellige bramgæsebestandes størrelse siges at være alt for lave. Specielt gælder dette oplysningen om en bestand af rugende Bramgæs i Sovjetområdet på blot nogle få hundrede rugepar. Tidligere oplysninger fra Uspenski (BOYD 1961) har været noget mere optimistiske, men antyder, at bestandene er stærkt svingende.

Ved de af Wild-Fowl-Trust foretagne undersøgelser (BOYD 1961) er de i Europa overvintrende Bramgæsebestande blevet anslået til tilsammen i 1959 at have andraget ca. 30.000 stykker, muligvis op til ca. 37.500.

Af de slutninger, man ved hjælp af ringmærkningsforsøg har været i stand til at drage med hensyn til de forskellige bestandes trækveje, synes at fremgå, at de sovjetrussiske Bramgæs trækker ned gennem Finland, Sverige, Slesvig-Holsten og til de nordtyske og hollandske vadehave, at de sovjetrussiske bestande enten slet ikke eller kun i yderst ringe grad kommer i kontakt med bestandene fra Svalbard og Nordøstgrønland, samt at der i 1959 på de tyske og hollandske overvintringspladser opholdt sig måske op til 22.000 Bramgæs, sandsynligvis alle stammende fra Sovjetområdet. J. P. JØRGENSEN meddeler i et brev af 16. dec. 1961, at han den 26. november s. å. så ca. 25.000 Bramgæs, der stod meget fast i det tågede vejr. I samme brev bemærker Jørgensen: „Således så jeg sammen med Th. FRÖLICH og LEIF RYDING ca.

20.000 alene på Hamburger Hallig den 15. nov. 1958, de stod samlet, da klokken var 10 og tågen trængtes mod vest for en svag østlig brise.“ Jørgensen skriver i et brev af 3. marts 1962 i anledning af Uspenskis bemærkning om rugende Bramgæs på nogle småøer ved Norges nordkyst: „På forespørgsel fik jeg i brev af 1. marts svar fra museumsbestyrer HOLGER HOLGERSEN, Stavanger museum angående dette ikke uinteressante spørgsmål. H. H. skriver: „Når russerne skriver, at *Branta leucopsis* kan findes rugende på småøer ved Norges nordkyst, så er dette mer enn vi her i landet vet. Arten er såvidt vi vet aldri funnet rugende i Norge, bare på Spitsbergen. Riktignok er det fra allerseneste år en iagttagelse, som tyder på *leucopsis* med unger et sted på vor vestkyst, men denne er ikke konfirmeret og er heller ikke publisert. Det var i 1960 visstnok. Så det er kanskje mulig, som De skriver, at det kan ha skjedd en navneforveksling, og at der menes Svalbard.“

Uspenskis oplysning, der er ret upræcis, bekræftes forsåvidt af dr. phil. FINN SALOMONSEN, der har udtalt, at det må dreje sig om forvildede tamfugle. Dette kan muligvis være rigtigt, men en lille rugeplads kan iøvrigt opstå på mange andre måder. En Bramgås, der er blevet vingeskudt eller på anden måde har fået sin flyveevne nedsat, kan med sin mageslå sig ned på en af arten ikke iøvrigt benyttet lokalitet. En sådan lille rugeplads fjernt fra de egentlige rugepladser vil ikke være uden fortilfælde. Eksempelvis ruger (JENNOV 1945, p. 120) og har i mange år et eller to par Knortegæs ruget på Hvalrosøen, 74° 31' n. br., langt sydligere end Knortegæssenes egentlige, iøvrigt særdeles ukendte rugepladser i egne omkring Ingolfssjøen og Danmarksfjorden. Og i tilfældet med Knortegæssene kan det ikke have drejet sig om forvildede tamfugle. I et brev af 6. dec. 1962 skriver JØRGENSEN: „Til Deres

forespørgsel kan jeg meddele, at Bramgæssene i år kom til normal tid overalt i oktober. Det vil sige omkring 20.—21. oktober og jævnt over hele strækningen. Der kom i den første uge flere oversvømmelser af forlandet, så de hurtigt spredtes sydover, før de næste kom. Således blev der i år ikke mulighed at se de meget store flokke samlet noget sted. Jeg var på Hamburger Hallig sammen med 10 danske ornithologer den 10. nov. og med „Bund für Vogelschutz“ Schlesvig, 40 deltagere den 11. nov. og med Dansk ornithologisk Forening, 20 deltagere den 17. nov., hvor vi hver gang havde mellem 4 og 5.000 Bramgæs. Men da strækningen fra den danske grænse til og med Holland er meget lang, så er det snart umuligt at få et samlet tal på dem efter de tre og een senere oversvømmelse af forlandet.“

Der kan herefter næppe være nogen tvivl om, at den bramgåsebestand, der benytter den sydvest-nordøstlige trækvej, og som må være hjemmehørende på Novaja Semlja, Vajgatsje og muligvis andre steder i Sovjetområdet, må antages at andrage ca. 25.000 stykker, altså har en helt anden størrelsesorden end den af Uspenski opgivne „nogle få hundrede rugepar.“

De bramgåsebestande, som overvintrer i Skotland, de Skotske Øer og Irland opgives (BOYD 1961) for december 1959 til

Ydre Hebriderne	1.430
Indre Hebriderne	3.300
Nordvestlige Skotske Højland	550
Eggen omkring Solway	1.800
Irland	2.800
	9.880

Med andre ord en bestand, der kan anslås til mellem ca. 10.000 og ca. 14.000.

Af denne bestand synes de ved Solway overvintrende Bramgæs at stamme

fra rugepladserne på Svalbard, medens resten må antages at stamme fra Østgrønland.

Det er karakteristisk for forholdet, at vil man have et slags skøn over bramgåsebestandenes størrelse, så må man ty til de oplysninger, der kan udledes af optællingstallene på overvintringspladserne, idet oplysninger, der tillader sikre eller blot rimelige slutninger ikke findes vedrørende forholdene på rugepladserne og oversomringsområderne.

Hvis overvintringsbestanden i Solwayområdet er identisk med rugebestanden på Svalbard, så skulle denne bestand have en størrelse af ca. 2.000 individer, hvilket i og for sig kan være rimeligt nok. Fangstfolk, der har opholdt sig på Svalbard, udtaler, at der er gæs i tusindvis, men sådanne udtalelser betyder ikke stort, navnlig da fangstfolkene næppe altid skelner særlig mellem Bramgæs og Knortegæs. SIGFRED KRISTOFFERSEN (1930, p. 256) taler om vældige flokke overalt i terrænet af Knortegæs omkring Sydkap i sidste halvdel af august måned, men han nævner kun en flok på 16 Bramgæs nogle dage i samme terræn.

Hvis man, som jeg, uden videre går ud fra, at bramgåsebestanden, der ruger på Svalbard, omfatter ca. 2.000 individer, skulle resten af de i skotske og irske områder overvintrende Bramgæs, altså en ca. 8—12.000 individer, hidrøre fra rugepladser i Øst- og Nordøstgrønland.

De i den tilgængelige ornithologiske litteratur givne oplysninger om bramgåsebestandene i oversomringsområderne i Østgrønland giver ikke virkelige holdepunkter for et nogenlunde brugbart skøn over bestandenes størrelse.

RYDER (1895) taler om gåsebestande i dette fjordsystem og en af fjordene blev nævnt Gåsefjorden, men nærmere holdepunkter for en bedømmelse af bestandenes størrelse findes ikke.

NATHORST (1900, p. 305 og 308) taler om mange gåseekskrementer i Rhedin-

fjord og ved Antarctic havn i Davy sund i 1899.

MANNICHE (1910, p. 107—110) siger, at Bramgåsen ruger talrigt i flere egne af Nordøstgrønland og han anslår antallet af Bramgæs ved Trekronerfjeldet ved Sælsøen på Germanialand til omkring 150 stykker, uden at være sikker på, at det drejede sig om fugle, der ville ruge.

LØPPENTHIN (1932, p. 40—44) udtaler, at de i Nordøstgrønland rugende Bramgæs normalt ikke kommer til Danmark, at de sandsynligvis hovedsagelig overvintrer ved de Britiske Øers kyster, og at arten kun sjældent er nedlagt ved det østlige Nordamerikas kyster, iøvrigt udtaler Løppenthin sig ikke om den nordøstgrønlandske Bramgåsebestands størrelse ud over at bemærke, at VAN HAUEN den 27. august 1929 på Hochstetters Forland observerede en uoverskuelig mængde Bramgæs.

ALWIN PEDERSEN (1942, p. 61—66) siger, at Bramgæssene langt fra i 1938—39 var så hyppige i Dove bugt området som i de sydligere egne af Nordøstgrønland. I Dove bugt området indskrænkede Bramgæssenes tilstedeværelse sig ikke til Trekroneregnet, den eneste lokalitet, hvor MANNICHE havde truffet dem. Alwin Pedersen mener, at der mellem Mørkefjord og Hellefjord må findes en større koloni, og at en anden koloni må findes i den sydlige del af Dove bugt, sandsynligvis på Godfred Hansens ø. Iøvrigt udtaler han, at Bramgæs som enkeltpar ruger forskellige steder i Dove bugts indre dele, således på Væderen og på Mågefjeldet ved Port Arthur.

Jeg har opholdt mig to år i Nordøstgrønland fra 1929—31, har senere gennem ca. 25 år besøgt landet omtrent hver sommer, har berejst hele kyststrækningen fra Scoresbysund i syd til og med Dove bugt i nord dels med skib og navnlig med motorbåd og endelig har jeg ved mange lejligheder været på længere ture inde i de sjældent besøgte indlandsdistrik-

ter. Det er navnlig terrænerne mellem $73^{\circ} 30'$ og ca. 77° n. br., som jeg har kendskab til, og i disse terræner er det mit indtryk, at Bramgåsen er den almindeligste fugl næst efter Snespurven. Dels på basis af disse mine egne iagttagelser og udtalelser gennem mange år fra de forskellige fangstfolk, navnlig danske, har jeg dannet mig det indtryk, at bramgåsebestanden i Nordøstgrønland er spredt ud over hele området mellem Scoresbysund og Dove Bugt, at bestandene ikke mindst findes inde i indlandet, og at bestandene er langt større end, hvad der synes at fremgå af de hidtidige ornithologiske oplysninger fra Nordøstgrønland, hvad bestandene dér også må være, når henses til, at de overvintringsbestande i skotskirske områder, som antages at have deres rugepladser i Øst- og Nordøstgrønland, takseres til mellem 8.000 og 12.000 individer.

I Dove bugt området kendes, ud over de ovennævnte tidligere konstaterede, 2 nye rugepladser, som er kommet til i de senere år. Den ene er en bramgåsekoloni på godt en snes rugepar på et ikke særlig højt, stejlt fjeld, Trekanten på den nordre Orienteringsø. Denne rugeplads, som, hvis den havde eksisteret dengang, umuligt kunne være overset af MANNICHE og ALWIN PEDERSEN, har næppe været benyttet før efter sidste verdenskrigs afslutning. Jeg passerede forbi den i motorbåd den 13. og 14. august 1952. Den anden bramgåseplads findes på nord-siden af Lille Koldewey ø, jeg har ikke selv set den, men den omtales af personalet på Danmarkshavns Vejrstation, den skal være på en halv snes rugepar og er yngre end rugepladsen på Trekanten.

Der findes utvivlsomt adskillige flere rugepladser i Dove bugt området; men forholdet er nu engang det, at man ikke får lejlighed til at konstatere rugepladsernes beliggenhed, hvis man ikke enten selv bor i rugepladsernes umiddelbare

nærhed eller direkte gør sig endog betydelige anstrengelser for at undersøge de pågældende terræner. Sådanne undersøgelser er højst besværlige, fordi indlandsområderne i rugeperioderne, juni—juli, er i høj grad utilgængelige på grund af snesmeltningen og blødt føre, og fordi motorbådene i reglen først kan benyttes efter rugeperiodernes ophør. I Dove bugt går isen, hvis den da overhovedet går, sjældent før medio august.

Om den omstændighed, at der tilsyneladende er kommet en del nye rugepladser til i de senere år, er ensbetydende med, at Bramgåsebestanden er tiltaget, kan ikke siges, men det synes i og for sig at stemme med oplysningerne fra Wild-Fowl-Trust (BOYD 1961), hvorefter bestandene skulle være steget i løbet af de sidste 30 år til omtrent, hvad overvintringsområderne kan bære.

Landet søndenfor Dove bugt, Adolph S. Jensens land rummer utvivlsomt bramgåsebestande, men, noget nøjere vides ikke. Engang, den 21. maj 1931, gik jeg fra Trumsdalen ved Besselsfjorden ind til de tre søer, der ligger på stribe op til bunden af 17. maj-Fjorden ved Dove bugts sydende. Landet var endnu ikke snebart, men, mærkeligt nok var tøbruddet i fuld gang herinde blot en 10—15 km fra yderkysten, hvor tøbruddet først kom 14 dage senere. Ved den første af søerne, Frieda sø, og ved elven ned til sø nr. 2, Bjørnesø, fandtes masser af spor efter gæs, både ekskrementer, fjer og fodspor. Rugepladser, som bedst kunne tænkes ved nogle af de stejle fjelde ud mod Bjørnesø iagttog jeg ikke, men jeg var heller ikke ved den lejlighed indstillet på at undersøge noget som helst med hensyn til Bramgæs.

Terrænerne søndenfor Besselsfjorden, inclusive Hoehstetters Forland har afgjort ret betydelige bramgåsebestande (LØPPENTHIN 1932, p. 43). Inde i bunden af Besselsfjorden ses masser af efterladenskaber efter gæs, men terrænerne

inde ved Langelven, Agnetesø og de sørige områder ved foden af Barthbjergene er i den grad uundersøgte, at man ikke har noget som helst holdepunkt for at kunne sige, hvor rugepladserne findes eller hvor store de er.

Kommer man ned i Hochstetterbugten, der i reglen bliver nogenlunde isfri et godt stykke ind i august måned, ses både i Peters bugt og navnlig ved Wollastone Fjorlands nordkyst i Albrechtbugten og i Lindemans fjorden store flokke af afslåede Bramgæs med deres endnu ikke flyvefærdige gæslinger.

Det samme er tilfældet ved Young sund, hvor der kendes rugepladser på Klippeøen, ved Zackenbjergfjeldet og sikkert også flere andre steder.

Da jeg den 23. august 1947 gik fra Albrechtbugten over Albrechtsletten gennem Kuppelpasset og videre til Sandodden station ved Young Sund, så jeg i den vestlige del af Albrechtsletten adskillige Bramgæsflokke på 100 til 200 stykker og et sted omkring og sammen med en stor flok moskusokser stod gæs i et antal af 300 til 400 stykker. Både på grund af afstanden og på grund af en smule dis i luften kunne jeg ikke se hverken moskusokser eller gæs på slettens østlige dele. Albrechtsletten, der om vinteren er dækket af meget store løse snemængder, er utvivlsomt en fortrinlig foderplads for gæssene, når det er så sent på året, at fældningsperioden er overstået og gæslingerne er blevet flyvefærdige. Tidligere på året fjerner gæssene sig jo kun nødt for langt fra vand af hensyn til Polarræven.

Selv om der både i Young sund, Gael Hamkesbugt syd om Claveringøen og i Loch Fyne i fældeperioderne ses store flokke, op til 300—500 stykker i flokkene, og selv om man f. eks. ved Young Sund øst og syd for Zackenberg kan se opmarcheret på strandbredden gæs i hundreder og atter hundreder, så kender man

faktisk kun lidt til de rugepladser, som de benytter sig af.

På øst- og sydsiden af Claveringøen findes enkelte små rugepladser ved Kap Breusing, Dahlskæret, Basaltkap og lige overfor Claveringøen inde ved Revet. Men disse rugepladser forklarer absolut ikke tilstedeværelsen i fældeperioderne af de store gæsflokke i fjordområderne.

I 1946, i august måned, den nøjagtige dato kan ikke opgives, i 1950 den 14. august og 1951 den 2. august var jeg 20—25 km fra Loch Fynefjorden i Stordalen ved Granitelven. Gæs så jeg ikke, men ved elvens bredder gik man i gåse-ekskrementer og afslåede fjer som i en gåsesti. Forfatteren SIGURD SKAUN, der i 1932 med sin ekspeditions-kammerat, HARALD WELDE, var inde ved Krumme Langsø, som de dengang benævnte Gåssjøen, skriver i et brev af 27. dec. 1961, at de ikke så gæssene, men at de havde kaldt søen for Gåssjøen, da der var en mængde spor og ekskrementer av gæs på bredden.

Der kan i realiteten ikke være nogen tvivl om, at hovedmassen af Bramgæssene ruger inde i landet på dertil egnede stejle lokaliteter i nærheden af søer og vandløb, og at mange af dem senere under fældeperioden kommer ud til havbugter og fjorde, når disse bliver tilstrækkelig isfrie. Forklaringen på denne Bramgæssenes tilbøjelighed til at ruger inde i landet må være at søge i det forhold, at indsøerne i reglen bliver isfri længe før yderkystens fjorde og bugter.

Når USPENSKI (1961) siger, at mennesket i de arktiske egne er gæssenes største fjende, passer dette næppe helt, i hvert fald ikke for Østgrønlands vedkommende. Her er gæssene nu totalt fredet siden 1950; men alene den omstændighed, at der er så få mennesker og at gæssene optræder i den grad spredt, som de gør, og at deres rugepladser ligger så utilgængeligt, bevirker, at menneskets beskatning af bramgæsebestanden i Nordøstgrønland

altid har været ganske betydningsløs. Noget helt andet gælder på overvintrings-pladserne, hvor både gæs og mennesker optræder i helt andre koncentrationer.

Polarræven tager afgjort langt flere gæs, end man er tilbøjelig til at mene. Det er ikke alle rugepladser, der ligger således, at gåsen med sine gæslinger kan undgå at bevæge sig et stykke over land, inden den kan nå det beskyttende vand. Trods al anvendt gæsenedighed og forsigtighed lykkes rævens overfald undertiden.

En dag i august 1951 roede en af Nanoks fangstfolk, K. E. FILSKOV, langs bredden af Loch Fyne. Han roede efter en flok afslåede gæs, uden iøvrigt at have til hensigt at gøre gæssene noget. Da gæssene gik på land, kom lidt efter en ræv farende ind i flokken, der splittedes for alle vinde. Men inden gæssene havde fået bragt sig i sikkerhed, lykkedes det ræven at bide 4 gæs i halsen, ikke så meget, at de lå døde på stedet, men dog så meget, at de tossede sanseløse rundt. To af gæssene kom ned til stranden, hvor Filskov tog sig af dem, de to andre blev rævens lovlige og retmæssige bytte. Der kan ikke være tvivl om, at den slags episoder hænder ret jævnlige, selv om man så aldrig så meget siger, at gæssene freder sig selv. Jeg ligger desværre ikke inde med iagttagelser eller undersøgelser om rester af Bramgæs i rævegrave, da hverken fangstfolkene eller jeg har haft tid eller lejlighed til at foretage sådanne undersøgelser.

USPENSKI siger, at Bramgæssene får deres gæslinger ned fra rederne ved at lade dem styrte sig ud, og at gæslingerne i reglen ikke tager skade af selv ret betydelige fald. Denne fremgangsmåde er vistnok den almindeligste, den er iagttaget ret hyppigt og den kendes fra mange andre fugle, der ruger højt og hvis unger straks er redeflyvende. Men undertiden benyttes også andre metoder. Det er ikke ualmindeligt, at Bramgæssene

transporterer deres gæslinger ned ved at have dem siddende på ryggen under flugten ned fra reden (MADSEN 1925, p. 36 og SCHIØLER 1925, p. 508) eller også tager gåsen gæslingen i næbbet under nedturen (PEDERSEN 1942, p. 64). Mindre kendt er vistnok en metode, som en af de danske fangstfolk HANS EGEDE JACOBSEN iagttog den 10. august 1953, hvor han stod ved Ålborghus stationen på sydsiden af Godfred Hansens ø i Dove bugts sydlige del. Her findes i ca. 200 meters højde en bramgæserugeplads på ca. 50 par. Han så en gås komme flyvende ned med fødderne fremstrakt på en usædvanlig måde. Lidt efter bemærkede han en lille gæsling, der løb rundt mellem stenene, hvor gåsen var landet. Noget senere så han gåsen komme ned fra reden en gang til, og denne gang iagttog han tydeligt, at en gæsling lå eller sad på gåsens fremstrakte fødders svømmehud. Det sene tidspunkt for de pågældende gæslingers udflugt må vel skyldes, at gåsen af en eller anden grund har måttet lægge om, og det kan næppe betragtes som sandsynligt, at de nævnte gæslinger har nået at blive flyvefærdige, inden kulden for alvor satte ind i begyndelsen af september.

Stationslederen på Danmarkshavns Vejrstation, KNUD NIELSEN, skriver den 31. maj 1963: „Desværre er det ikke store ting, jeg kan oplyse. Bramgæssenes rugetid er jo den tid på året, hvor man har de ringeste muligheder for at komme omkring.

Vedrørende rugepladserne i Dove bugt kan jeg ikke fortælle Dem meget mere, end De ved i forvejen. De rugepladser, jeg har personligt kendskab til, er „Gåsefjeldet“ på Godfred Hansens ø (ca. 50 par), den ret iøjnefaldende fjeldtop på den sydøstligste del af samme ø, der med nogen mangel på respekt bærer betegnelsen „Jennovs Næse“ (ca. 10 par), Trekanten på nordlige Orienteringsø (20—30 par), Klippen bag Bådskæret (4 par). Jeg har desuden iagttaget rugepladser på

klipperne mellem 17. maj Fjorden og Kap Peschel. For dette område kan ikke angives noget antal, idet observationerne er foretaget fra øen Tvillingerne, men det var mit indtryk, at det drejede sig om en meget betydelig rugeplads. Endvidere vides der at ruge enkelte par i området ovenfor Gnipahulen ved Danmarkshavn. Rugepladsen på nordspidsen af Lille Koldewey har jeg derimod intet kendskab til, men jeg gør udtrykkelig opmærksom på, at jeg ikke har været så nær ved dette område i rugetiden, at jeg har haft mulighed for at foretage observationer. (Det bemærkes, at nævnte rugeplads eksisterer, og at den ifølge oplysninger fra HANS EGEDE JACOBSEN benyttes af 10—12 par Bramgæs. (J. G. J.).

Jeg mener også, at der må findes rugepladser ved Kap Niels, men heller ikke dette område har jeg haft lejlighed til at undersøge på nærmere hold.

Det ovennævnte er i realiteten, hvad jeg ved om Bramgæssene i Dove bugt. Jeg bør dog måske tilføje, at jeg mener at have gjort lignende iagttagelser som HANS EGEDE JACOBSEN angående gæssenes „transport“ af gæslingerne.

Vedrørende Bramgæssene i nærheden af Daneborg mener jeg, at den største rugeplads findes på Zackenberg-fjeldet. I sommeren 1960 var jeg med på en af slædepatruljens forsyningsture til Revet. Lige ovenfor den norske hytte ved Zackenberg lagde vi mærke til en ejendommelig flimren over jorden, der på afstand mindede om den flimren, der kan iagt-

tages umiddelbart over jorden en varm sommerdag. Da vi kom nærmere opdagede vi, at denne „flimren“ ikke skyldtes for-dampning. Det var simpelthen Bramgæs. Det er umuligt at gisne om antallet, men der forekom at være så uendelige mængder, at det så ud, som var det hele jord-overfladen, der bevægede sig.

Og så ved jeg desværre ikke meget mere om Bramgåsen, end at de smager fortrinligt.“

Når man skal se på det, der kan ud-drages af disse noget ufuldstændige og spredte oplysninger, så forekommer det snarest, som om den samlede østgrøn-landske bramgåsebestand må være større end de 8—12.000, der overvintrer på de skotsk-irske overvintringspladser. Dette vil dog, da de af Wild-Fowl-Trust fore-tagne optællinger må antages at være til-strækkelig nøjagtige, kun være muligt, hvis Uspenski har ret i, at i hvert fald en del Bramgæs trækker til det østlige Nordamerikas havkyster eller hvis det mod forventning skulle vise sig, at en del af de Bramgæs, som overvintrer i de tyske og hollandske vadehave, benytter de øst-grønlandske rugepladser. Der er fra eng-elsk side foretaget ringmærkninger af Bramgæs i Flemming Fjord ved Davy Sund. Det skulle næppe være særlig van-skeligt ved Scoresbysund, Daneborg og Danmarkshavn at få foretaget tilsvarende ringmærkninger, der kunne vise, om en del af Bramgæssene har andre trækveje end den sædvanlige sydøstlige over Island til de Britiske Øer.

SUMMARY IN ENGLISH

Some remarks on the number of Barnacle Goose (Branta leucopsis (Bechst.))

In the November issue, 1961, "Jagt og Fiske-ri" (USPENSKI, p. 348) printed an article from the Russian hunting journal "OCHOTA" by the well known ornithologist, S. USPENSKI. In this article it is stated that, "The world popula-tion of Barnacle is not very great. Only a few hundred breeding pairs exist inside the Soviet Union, and they are no more numerous in other territories."

The breeding grounds of the Barnacle stretch from the east coast of Greenland, over Spitz-bergen, to Novaja Semlja, and are found as far east as the Russian bird sanctuary on the small island of Vajgatsje, and in a single area of the west coast of Norway.

From BOYD (1961), it appears that the num-ber of European Barnacles that wintered in 1959 are estimated to be around 30,000—

37,500. Of this number it is thought that up to around 25,000 wintered in the German and Dutch tidal areas, while around 14,000 wintered in the British Isles.

Judging from the widely-spread information obtained from ringing recoveries, it seems that the geese wintering in Britain are those from breeding grounds in East Greenland and Spitzbergen, while geese wintering in tidal areas would appear to be the same as those breeding in Russia.

Information received from J. P. JØRGENSEN, indicates that in November, 1961, 25,000 Barnacle geese were observed of the coast of Schleswig-Holstein, (i.e. belonging to those wintering in the tidal area).

From all this it seems obvious that Uspenski's breeding total is much too small. It is possible that breeding grounds exist in the Soviet Union which have, hitherto, been unknown.

It also appears that Uspenski's (admittedly very uncertain) estimates for breedinggeese in East Greenland and Spitzbergen, are far too low.

Although knowledge on the subject is as yet far from complete, it has been shown that next to the Snow-Sparrow, the Barnacle is East Greenland's most numerous breeding bird.

Despite the fact that more is now known on

breeding grounds that has hitherto been mentioned in ornithological literature, many of these grounds (several of them situated inland on high, precipitous rock in the neighbourhood of lakes and streams), are still completely unknown — both in relation to size and situation. In addition, conditions at the far end of the large Scoresbysund area, are, in fact, quite unknown.

The possibility should not be overlooked that the number of breeding Barnacle in East Greenland is bigger than the number wintering in the British Isles. However, this can only be the case if a proportion of the number (as suggested by Uspenski), have their wintering grounds on the eastern sea coasts of North America — or, if, contrary to expectation, it should be shown that a proportion of the birds wintering in the German and Dutch tidal, derive from "summer" haunts in East Greenland.

It may well be that these conditions can only be clarified by means of ringing. However, this can easily be carried out in the Scorebysund area, and with the help of the Daneborg and Danmarkshavn weather stations. At the same time, however, it will be necessary to carry out the more difficult examination of the size and the situation of the breeding places.

LITTERATUR

- JENNOV, J. G., 1945: Moskusoksebestanden i Nordøstgrønland og nogle spredte iagttagelser og betragtninger vedrørende dyrelivet i Nordøstgrønland. — København.
- JOURDAIN, F. C. R., 1922: The breeding habits of the Barnacle Goose. — *Auk* **39**: 166—171.
- KIRKMAN, F. B. & F. C. R. JOURDAIN, 1930: *British Birds*. — London & Edinburgh.
- KRISTOFFERSEN, S., 1930: Fugleobservasjoner fra Sydkap på Svalbard (76° 30'n. br., 16° 30' øst. l.) 1929—30. — *Norsk Ornith. Tidsskr.* **3**: 256.
- LØPPENTHIN, B., 1932: Die Vögel Nordostgrönlands zwischen 73° 00' und 75° 30'n. Br. — *Medd. om Grønland* **91**, nr. 6.
- MADSEN, C., 1925: Ornithologiske iagttagelser fra Østgrønland. — *Dansk Ornith. Foren. Tidsskr.* **19**: 33—41.
- MANNICHE A. L. V., 1910: The terrestrial mammals and birds of North East Greenland. — *Medd. om Grønland*, **45**.
- NATHORST, A. G., 1900: Två somrar i Norra Ishafvet, vol. **2**. — Stockholm.
- PEDERSEN, A., 1942: Säugetiere und Vögel von „Dansk Nordøstgrönlands Expedition 1938 39“. — *Medd. om Grønland* **128**, nr. 2.
- RYDER, C., 1895: Beretning om den østgrönlandske Expedition 1891—92. — *Medd. om Grønland* **17**, nr. 1.
- SCHAAANING, H. TH. L., 1916: Bidrag til Novaja Semljas fauna. — *Dansk Ornith. Foren. Tidsskr.* **10**: 145—190.
- 1930: Revidert oversikt av Norges fugler inclusive Svalbards og Jan Mayens fauna. — *Norsk Ornith. Tidsskr.* **3**: 277—291.
- 1933: Zoological results of the Norwegian Scientific Expedition to East-Greenland. I. A contribution to the bird fauna of East-Greenland. — *Skrifter om Svalbard og Ishavet* **49**: 1—24.
- SCHJØLER, E. LEHN, 1925: *Danmarks Fugle*, vol. **1**. — København.
- USPENSKI, S., 191: *Jagt og Fiskeri*, **22**: 348.
- BOYD, H., 1961: The number of Barnacle Geese in Europe in 1959—1960. — *The Wildfowl Trust. Twelfth Annual Report, 1959—60*: 116—124.

Modtaget 27. januar 1962.

J. G. JENNOV, St. Møllevej 5, København S.